

Devlet ve Piyasa Dengesi, Taban-Tavan Fiyat, İstihdam

Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Devletin Fiyatlara Müdahalesi

(Devletin Piyasa Dengesine Müdahalesi)

Devlet, serbest rekabet şartlarını ve fiyatlarda istikrarı sağlamak, monopollerle mücadele etmek, üretici ve tüketicileri korumak, hazineye gelir sağlamak vb. sebeplerle doğrudan veya dolaylı olarak piyasaya müdahale etmektedir.

Dolaylı Müdahale

Dolaysız Müdahale

Devletin Fiyatlara Müdahalesi

Dolaylı Müdahale

- Fiyatlara hiç etki yapmadan arz ve taleple ilgili şartları değiştirerek fiyat seviyesini etkilemeye çalışmak dolaylı müdahale olarak adlandırılır.

Dolaysız Müdahale

- Devletin arz ve talep şartlarını değiştirmeden direk fiyat seviyesini belirlemek için piyasaya yapmış olduğu müdahalelerdir.

Tavan – Taban Fiyat

Tavan Fiyat Uygulaması

- Kıtık, savaş ya da hayat pahalılığının arttığı dönemlerde devlet un, yağ, şeker, süt gibi zaruri ihtiyaç maddelerinin, opera, sinema, tiyatro gibi eğlence yerlerinin, dövizin fiyatını tüketiciyi koruyacak şekilde bizzat tespit edebilir.
- Bu yolla devlet bir malın satılabileceği en yüksek fiyatı belirlemektedir.

Taban Fiyat Uygulaması

- Özellikle tarım sektöründe meydana gelebilecek fiyat dalgalanmalarından üreticileri korumak için ürün fiyatlarına müdahale edebilir.
- Bunun için devlet piyasa fiyatı üzerinde bir fiyatı üreticiye garanti eder.

Milli Gelir

- Bir ülkede belirli bir dönemde üretilen mal ve hizmet miktarı, o ekonominin yıldan yıla eriştiği büyümeyi ya da küçülmeyi göstermesinin yanı sıra o ülkenin eriştiği refah düzeyinin belirlenmesine de yardımcı olur.
- Milli gelir, bir ülkede belirli bir dönemde (genellikle bir yıl) üretilen nihai mal ve hizmetlerin net parasal değerine (vasıtalı vergiler hariç) eşittir.
- **Milli Gelir (MG)** üretim faktörlerinin (toprak, emek, sermaye ve müteşebbis) hizmetleri karşılığı elde ettiği gelirin toplamına milli gelir denir.

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)

- Üretim açısından gayri safi yurt içi hâsıla, bir ekonomide bir dönem içinde üretilen nihai malların o ülke para birimi üzerinden değeridir.
- GSYİH sadece yurt içinde üretilen malları kapsar, ithal edilen malları kapsamaz.
- GSYİH belli bir dönemde milliyet farkı *gözetmeksizin bir* ülke sınırları içinde yerleşik üretim birimleri tarafın üretilen nihai mal ve hizmetlerin değeridir.

Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)

- Gayri safi milli hasıla kabaca bir ÷lke sınırları içinde bir dönemde üretilen nihai mal ve hizmetlerin parasal değerini ifade eder.
- Gayri safi milli hasıla, üretim faktörlerinin yurt dışında elde ettikleri gelirleri ve yabancı üretim faktörlerine yapılan ödemeleri de kapsar.
- GSMH bir ekonominin toplam üretim gücünü gösterir. Ülkelerin ekonomik güçleri, iktisadi refahları ve kalkınma seviyeleri karşılaştırılırken GSMH değerleri ölçü olarak alınır.

Kişi Başına Düşen Milli Gelir

- Kişi başına düşen milli gelir iktisadi refahın bir ölçüsüdür. iktisadi refah, ekonomide kıt kaynaklarla elde edilen haz ve tatmin duygularının para birimi ile ifadesidir.
- GSMH bir ekonominin toplam üretim gücünü gösterdiğine göre acaba bu gücün ne kadarı toplumu meydana getiren bireylerin iktisadi refahlarına yansımaktadır.
- Kişi başına düşen GSMH, GSMH'nin ülkenin toplam nüfusun bölünmesiyle bulunan bir değerdir.
- Kişi Başına Düşen Milli Gelir = $GSMH / \text{Toplam Nüfus}$

İstihdam ve İşsizlik

- Bir ekonomide tüm üretim faktörlerinin üretime katılması, yani hiçbir faktörün atıl kalmaması şeklinde tanımlanan tam istihdam olgusuna **geniş anlamda tam istihdam** denilmektedir.
- **Dar anlamda tam istihdam** ise, bir ekonomide çalışmak istek ve arzusunda olan tüm yetişkin insanların, iş bulup çalışmalarını ifade etmektedir.

Eksik ve Aşırı İstihdam

- ***Eksik istihdam***, bir ekonomide tüm üretim faktörlerinin üretimde görev almaması, bir kısmının atıl kalması halini ifade eder.
- İstihdam dar anlamda aldığı anda ise, ***eksik istihdam*** ekonomide çalışmak istediği halde iş bulamayanların (işsizlerin) olmasıdır.
- Bir ekonomide bütün üretim faktörlerinin (özellikle emeğin) tam çalışma halinde bulunmasına rağmen yine de tatmin edilemeyen taleplerin mevcut olması durumuna ***aşırı istihdam*** denir.